

ĐỊNH HƯỚNG THIẾT KẾ HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM TÌM HIỂU VĂN HÓA ĐỊA PHƯƠNG CHO TRẺ 5-6 TUỔI Ở TRƯỜNG MẦM NON TẠI THÀNH PHỐ CAO LÃNH, TỈNH ĐỒNG THÁP

Lê Thị Kim Anh¹, Huỳnh Thị Nhã Thơ^{2*} và Nguyễn Thị Ngọc Hảo²

¹Trung tâm Liên kết đào tạo - Bồi dưỡng nghề, Trường Đại học Đồng Tháp, Việt Nam

²Sinh viên, Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non, Trường Sư phạm,

Trường Đại học Đồng Tháp, Việt Nam

*Tác giả liên hệ: Huỳnh Thị Nhã Thơ, Email: nh3011083@gmail.com

Lịch sử bài báo

Ngày nhận: 30/5/2024; Ngày nhận chỉnh sửa: 25/6/2024; Ngày duyệt đăng: 04/7/2024

Tóm tắt

Bối cảnh địa phương rất đa dạng, phong phú và tồn tại ngay trong đời sống thực của trẻ mầm non. Nếu chúng ta không khai thác, không tác động thì chúng vẫn cứ tiếp diễn một cách tự nhiên, khách quan không phụ thuộc vào nội dung hay chương trình giáo dục của trường mầm non nào. Tuy nhiên, dưới góc nhìn của một nhà giáo dục thì việc phân tích, khai thác và dựa vào bối cảnh địa phương để thiết kế các hoạt động trải nghiệm cho trẻ mầm non tìm hiểu văn hóa địa phương thì sẽ góp phần nâng cao hiệu quả nhận thức của trẻ và giải quyết được nhiệm vụ giáo dục lấy trẻ làm trung tâm, tất cả đều “do trẻ, vì trẻ và dựa vào trẻ” theo quan điểm của Chương trình Giáo dục mầm non hiện nay. Bài viết này chia sẻ ý nghĩa, tầm quan trọng của việc cho trẻ mầm non tham gia các hoạt động trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương và định hướng thiết kế các hoạt động trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi ở thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp nhằm góp phần giúp trẻ nâng cao hiểu biết về văn hóa, con người, đặc sản, lễ hội truyền thống và nét đặc trưng văn hóa địa phương Đồng Tháp. Qua đó giáo dục trẻ những giá trị sống tốt đẹp của quê hương, đất nước, hình thành tình yêu quê hương qua quá trình khám phá trải nghiệm trong không gian văn hóa địa phương.

Từ khóa: Thiết kế hoạt động, trải nghiệm, trẻ 5-6 tuổi, văn hóa địa phương.

DOI: <https://doi.org/10.52714/dthu.13.9.2024.1366>

Trích dẫn: Lê, T. K. A., Huỳnh, T. N. T., & Nguyễn, T. N. H. (2024). Định hướng thiết kế hoạt động trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non tại thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp. *Tạp chí Khoa học Đại học Đồng Tháp*, 13(9), 15-22. <https://doi.org/10.52714/dthu.13.9.2024.1366>.

Copyright © 2024 The author(s). This work is licensed under a CC BY-NC 4.0 License.

DESIGNING EXPERIENTIAL ACTIVITIES TOWARDS LOCAL CULTURE FOR 5-6 YEAR OLD CHILDREN AT KINDERGARTEN IN CAO LANH CITY, DONG THAP PROVINCE

Le Thi Kim Anh¹, Huynh Thi Nha Tho^{2*}, and Nguyen Thi Ngoc Hao²

¹Center for Training Partnership and Professional Development,
Dong Thap University, Cao Lanh 870000, Vietnam

²Student, Faculty of Primary and Pre-School Education, School of Education,
Dong Thap University, Cao Lanh 870000, Vietnam

*Corresponding author: Huynh Thi Nha Tho, Email: nh3011083@gmail.com

Article history

Received: 30/5/2024; Received in revised form: 25/6/2024; Accepted: 04/7/2024

Abstract

Local contexts are very diverse, rich in the real life of preschool children. Without exploration, local contexts will continue naturally and objectively, regardless of the content or educational program of any preschool. However, from an educator's perspective, analyzing, exploiting and relying on local contexts to design experiential activities for preschool children to learn about local culture will contribute to improving effectiveness. Children's cognitive development and solving educational tasks are "by the children, for the children and based on the children" according to the perspective of the current Preschool Education Program. This article shares the meaning and importance of letting preschool children participate in experiential activities and provide guidelines to design experiential activities towards local culture for preschool children. 5-6 year olds in Cao Lanh city, Dong Thap province. This approach is to help children improve their understanding of culture, people, specialties, traditional festivals and local cultural features of Dong Thap. Thereb, it educates children about the good living values of their homeland and country, forming love for their homeland through the process of exploring and experiencing in the local cultural space.

Keywords: 5-6 year old children, experience, design activities, local cultures.

1. Đặt vấn đề

Trẻ mầm non rất nhạy cảm với các vấn đề xảy ra xung quanh, đặc biệt là các vấn đề liên quan đến thiên nhiên, đến con người và các mối quan hệ xã hội. Chính nhu cầu được khám phá, tìm tòi và lĩnh hội tri thức mới đã làm cho trẻ mầm non luôn có hứng thú với các vấn đề xã hội. Trẻ luôn trong trạng thái quan sát, tò mò, thắc mắc và muốn tìm hiểu đến “chân tơ kẽ tóc” đối với tất cả những gì diễn ra xung quanh mình và các điều kiện thực tiễn địa phương là những “điểm đến” lí thú và đầy sức hấp dẫn đối với trẻ để trẻ được hoạt động và phát hiện. Những vấn đề liên quan đến đời sống thực tế sẽ trở thành tâm điểm thu hút trẻ tìm tòi, khám phá và học hỏi bởi vì nội dung của nó bao gồm toàn bộ những gì cần thiết nhằm hiện thực hóa mục tiêu giáo dục của trẻ và giáo dục tình cảm cho trẻ về cuộc sống.

Hoạt động trải nghiệm (HĐTN) ở trường mầm non được hiểu là hoạt động giúp cho trẻ học hỏi thông qua quan sát, tương tác trực tiếp với trẻ trong môi trường thực tế. Việc học của trẻ là việc khám phá những kiến thức mới trên cơ sở trải nghiệm thực tiễn, dựa trên những kiến thức và hiểu biết đã có của trẻ về môi trường xung quanh bé. HĐTN giúp trẻ có thể phát huy sự sáng tạo, tính linh hoạt và thích nghi với môi trường xung quanh. Việc thiết kế hoạt động trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ mầm non nói chung và trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi nói riêng có ý nghĩa và tầm quan trọng góp phần nâng cao hiểu biết về con người, đặc sản, lễ hội truyền thống và nét đặc trưng văn hóa địa phương mà trẻ đang sống; Góp phần giáo dục những giá trị sống tốt đẹp của quê hương, đất nước cho trẻ mầm non. Trẻ được trải qua quá trình học tập thú vị trong môi trường văn hóa bản địa, giúp cho việc học trở nên thú vị hơn với trẻ và việc dạy trở nên thú vị hơn với người giáo viên mầm non.

Quan điểm của chương trình giáo dục mầm non (GDMN) mới đã nêu rõ yêu cầu đổi mới phương pháp dạy học cho trẻ mầm non là phải tạo điều kiện cho trẻ được học tập, tìm hiểu, khám phá thế giới xung quanh trẻ dưới nhiều hình thức phong phú, đa dạng, thỏa mãn nhu cầu và hứng thú của trẻ. Điều này một lần nữa đã khẳng định được ý nghĩa và tầm quan trọng của giáo dục gắn liền với điều kiện thực tiễn và văn hóa địa phương trong công tác GDMN. Đây là một định hướng đúng đắn để trẻ mầm non có điều kiện tiếp xúc và tìm hiểu văn hóa dân tộc nói riêng, văn hoá truyền thống của dân tộc Việt Nam nói chung.

Thực tiễn tổ chức hoạt động cho trẻ ở trường mầm non cho thấy rằng, thời gian qua, các cơ sở GDMN đã rất quan tâm đến vấn đề tổ chức các HĐTN gắn liền với điều kiện, bối cảnh của địa phương. Giáo viên mầm non đều có những kiến thức nhất định về văn hoá địa phương và dựa trên cơ sở văn hoá địa phương để xây dựng khu vực vui chơi, xây dựng không gian hoạt động cho trẻ, nhằm khuyến khích trẻ hoạt động sôi nổi, sáng tạo và tạo sự gắn kết với di sản văn hóa địa phương. Tuy nhiên, qua khảo sát thực tế ở một số trường mầm non trên địa bàn thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, việc thiết kế HĐTN giúp trẻ mẫu giáo nói chung và trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi nói riêng để giúp trẻ tìm hiểu văn hóa địa phương chưa phát huy tối đa hiệu quả của các HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương đặc trưng theo địa bàn mà cơ sở mầm non đang hoạt động, chưa có nhiều HĐTN tham quan trực tiếp tại các địa điểm di tích lịch sử, các làng nghề truyền thống tại địa phương và trẻ cũng chưa có một không gian HĐTN với đặc trưng văn hóa địa phương Đồng Tháp. Xuất phát từ những lý do trên, chúng tôi chọn nghiên cứu “*Thiết kế HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi tại thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp*” nhằm giúp trẻ được tham gia các HĐTN phù hợp trong một không gian đậm sắc văn hóa địa phương và được tham gia thật nhiều HĐTN trong và ngoài lớp học nhằm tìm hiểu văn hóa địa phương nơi trẻ đang sinh sống, góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục văn hóa địa phương cho trẻ ở trường mầm non hiện nay.

2. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình triển khai nghiên cứu vấn đề, chúng tôi đã sử dụng các nhóm phương pháp nghiên cứu sau đây:

Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận: Chúng tôi tiến hành thu thập tài liệu, các công trình có liên quan đến thiết kế HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ mầm non làm cơ sở lý luận của đề tài.

Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn: Chúng tôi tiến hành quan sát môi trường giáo dục và các đồ dùng trực quan, quá trình xây dựng môi trường cho trẻ trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ 5-6 tuổi ở một số trường mầm non tại thành phố Cao Lãnh để có cơ sở đánh giá thực trạng. Tiến hành phỏng vấn, khảo sát để thu thập ý kiến của giáo viên và trẻ, phân tích sự phát triển tâm sinh lý và nhận thức của trẻ thông qua hiệu quả tham gia HĐTN của trẻ.

Nhóm phương pháp thống kê toán học: Sau khi có dữ liệu khảo sát, chúng tôi tiến hành thống kê, tổng hợp số liệu, phân tích định lượng và định tính để định hướng triển khai các nội dung nghiên cứu.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Khái niệm về hoạt động trải nghiệm và văn hóa địa phương

3.1.1. Khái niệm về hoạt động trải nghiệm và ý nghĩa của việc cho trẻ tham gia hoạt động trải nghiệm

Theo Từ điển tiếng Việt: “Trải nghiệm được hiểu là tiến trình hay là cách thức chủ thể làm việc tích cực nhằm thu được kết quả (tốt hoặc không tốt) cho chính chủ thể (động từ)” (Hoàng, 2021). Trải nghiệm có thể được xem là kiến thức hay sự hiểu biết về một sự kiện hay một chủ đề có được nhờ trải nghiệm trực tiếp.

Trong bài viết này, chúng đồng tình với quan niệm của Huỳnh (2018): “Trải nghiệm là quá trình cá nhân tham gia trực tiếp các hoạt động, tích cực tiếp xúc với đối tượng, tự trải nghiệm và đúc rút ra kiến thức, kinh nghiệm, hình thành thái độ đối với sự vật - hiện tượng xung quanh, tạo nên kinh nghiệm sống cho cá nhân”.

HĐTN trong giáo dục được hiểu là hoạt động giáo dục được nhà giáo dục định hướng, thiết kế và tổ chức thực hiện, tạo điều kiện giúp người học tiếp cận thực tiễn, trải nghiệm các xúc cảm tích cực, vận dụng những kinh nghiệm đã có và vận dụng những tri thức, kỹ năng của từng môn học nhằm thực hiện tốt nhiệm vụ được giao hoặc giải quyết những yêu cầu của thực tế cuộc sống nhà trường, gia đình, xã hội phù hợp với lứa tuổi; thông qua đó, biến những gì đã từng trải qua thành kiến thức mới, hiểu biết mới, kỹ năng mới nhằm phát triển tư duy độc lập và khả năng thích nghi với xã hội, môi trường và công việc tương lai. HĐTN được thực hiện như là một hình thức, một phương pháp, triết lý dạy học ở nhiều quốc gia trên thế giới.

Các nhà giáo dục dựa vào trải nghiệm như là một cách tích lũy kinh nghiệm của từng cá nhân. HĐTN khuyến khích trẻ sử dụng tổng hợp các giác quan (chạm, sờ, nếm, nghe...) để giúp tăng cường khả năng ghi nhớ những gì đã học được lâu hơn. HĐTN giúp trẻ có thể tăng cường khả năng ghi nhớ, sự linh hoạt và thích nghi. Trẻ được trải qua quá trình khám phá tri thức và tìm kiếm lời giải, qua đó giúp phát triển khả năng tư duy và rèn luyện sự kiên nhẫn. HĐTN

giúp cho việc học trở nên thú vị hơn với trẻ và việc dạy trở nên thú vị hơn với người dạy. Khi trẻ được chủ động tham gia tích cực vào quá trình học tập, trẻ sẽ có hứng thú và quan tâm hơn về những gì được học và ít gặp khó khăn khi chấp hành kỉ luật. Trong từng HĐTN, giáo viên mầm non có nhiệm vụ hướng dẫn, giúp đỡ, nhận xét, động viên, phê bình đối với trẻ. Tùy thuộc vào mỗi HĐTN, giáo viên nêu ra các tình huống có vấn đề để trẻ trải nghiệm với các tình huống đó, giáo viên có thể hướng dẫn trẻ trải nghiệm thông qua hoạt động vui chơi, tham gia hoạt động khám phá khoa học, HĐTN du lịch, dã ngoại, tham quan,... Như vậy, trẻ sẽ hứng thú và tri thức, kỹ năng sẽ xuất hiện một cách nhẹ nhàng, tự nhiên.

3.1.2. Khái niệm văn hóa địa phương

Có rất nhiều định nghĩa khác nhau về văn hóa, tùy thuộc vào cách hiểu khác nhau của mỗi chuyên gia khoa học xã hội và nhân văn. UNESCO định nghĩa: “Văn hóa là tổng hợp các đặc điểm chung về tư tưởng, đạo đức, trí tuệ và tình cảm của xã hội hoặc một nhóm người trong xã hội hoặc một nhóm người trong xã hội; văn hóa không những bao gồm văn học và nghệ thuật, mà còn bao gồm lối sống, cách thức chung sống, các hệ thống giá trị, tín ngưỡng và niềm tin” (UNESCO, 2009). Mặc dù không phải lúc nào cũng đo lường được niềm tin và giá trị một cách trực tiếp, thì vẫn có thể đo lường thông qua các thói quen và hành vi liên quan. Vì thế, Khung Thống kê Văn hóa UNESCO định nghĩa văn hóa thông qua việc xác định và đo lường hành vi và thói quen được tạo ra bởi niềm tin và các giá trị của một xã hội hay của một nhóm người trong xã hội.

Như vậy, khi nói về văn hóa là ta nói về hệ thống các giá trị xã hội, từ hệ thống giá trị xã hội người ta hình thành nên các chuẩn mực xã hội bao gồm: pháp luật, đạo đức, tâm lí, phong tục truyền thống, chính trị. Tính có giá trị là cơ sở để phân biệt văn hóa với những phản văn hóa. Tính giá trị được xây dựng bởi truyền thống văn hóa và muốn có văn hóa, chúng ta cần tính lũy qua nhiều thế hệ.

Văn hóa được nhận thức như một hệ thống được hợp thành bởi nhiều nhân tố liên quan như văn hóa tổ chức xã hội, văn hóa ứng xử với môi trường tự nhiên và xã hội văn hóa nhận thức.... Những yếu tố trên có quan hệ chặt chẽ với nhau tạo thành tính hệ thống, tính lịch sử, tính xã hội, tính nhân sinh của văn hóa qua sự quan sát của các nhà nghiên cứu về văn hóa dưới góc nhìn thời gian sẽ thấy sự xuất hiện

của từng vùng bộ phận/hệ thống/trong dòng chảy văn hóa với văn hóa bản địa, văn hóa tộc người, văn hóa đại chúng. Trong ba vùng văn hóa trên, văn hóa địa phương thực sự bé nhỏ vì nó chỉ thuộc về một nhóm dân cư, một cộng đồng người với những đặc trưng rất riêng biệt như lối sống sinh hoạt, văn hóa, lịch sử, phong tục (Nguyễn, 2022).

Từ những khái quát trên, trong khuôn khổ bài viết này, chúng tôi quan niệm: “Văn hóa địa phương là văn hóa của một cộng đồng, một dân tộc trong một địa phương, quốc gia, vùng, miền nhất định. Đặc trưng của văn hóa địa phương là đặc trưng bản sắc văn hóa của địa phương ấy”.

3.2. Ý nghĩa của việc thiết kế hoạt động trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non tại thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

Việc thiết kế HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non tại thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp sẽ mang lại những ý nghĩa sau đây:

- *Góp phần giúp các trường mầm non tại thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp thực hiện hiệu quả mục tiêu GDMN theo Chương trình GDMN mới:* Chương trình GDMN hiện hành đã xác định mục tiêu “giúp trẻ phát triển toàn diện cả về thể lực, trí tuệ, cảm xúc, thẩm mỹ, bước đầu hình thành nhân cách và sẵn sàng đón trẻ vào lớp một. Hình thành và phát triển ở trẻ những đặc điểm sinh lý, năng lực và thẩm mỹ có tính nền tảng. Rèn luyện những kỹ năng sống cần thiết cho phù hợp với mỗi độ tuổi. Khởi dậy và phát huy hết những tiềm năng vốn có của trẻ, tạo tiền đề vững chắc cho việc học tập của trẻ ở những cấp bậc kế tiếp phục vụ cho việc học tập suốt đời”. Quá trình giáo dục trẻ thông qua HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương sẽ góp phần giúp địa phương thực hiện tốt mục tiêu giáo dục toàn diện cho trẻ bởi vì khi thực hiện quá trình giáo dục trẻ thông qua HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương thì trẻ phải vận dụng những tri thức, kỹ năng và thái độ đã tích lũy được về văn hóa địa phương để giải quyết nhiệm vụ trong hoàn cảnh mới gắn với thực tế tại địa phương. Trẻ phải có năng lực phù hợp để giải quyết tốt nhiệm vụ khi trực tiếp tham gia vào HĐTN. Thông qua trải nghiệm, các phẩm chất và năng lực của trẻ mầm non ở thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp cũng được phát huy và hoàn thiện.

- *Tạo nhiều cơ hội cho trẻ được trực tiếp tham gia các HĐTN môi trường văn hóa địa phương gắn liền với đặc trưng văn hóa của thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, sử dụng kinh nghiệm sẵn có vào tình huống thực tiễn để lĩnh hội tri thức về văn hóa địa phương:* Bản chất của giáo dục thông qua HĐTN là trẻ được trực tiếp tiếp xúc với các đối tượng trong môi trường thực tế và được dùng mọi giác quan tương tác với đối tượng trong quá trình thực hiện nhiệm vụ nhận thức, trẻ được trao đổi thảo luận với trẻ khác để cùng rút ra kinh nghiệm và áp dụng vào đời sống thực tế. Nền tảng của giáo dục thông qua HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương nói chung và tìm hiểu văn hóa địa phương Đồng Tháp nói riêng chính là giáo dục dựa trên kinh nghiệm của cá nhân trẻ, nội dung giáo dục gắn liền với văn hóa địa phương mà trẻ đang sinh sống, trải nghiệm trong hoạt động tìm hiểu văn hóa địa phương giúp trẻ kết nối giữa kinh nghiệm đã có với kinh nghiệm mới, từ đó đổi chiều, so sánh với những hiểu biết văn hóa bản địa mới được hình thành và lĩnh hội tri thức về văn hóa địa phương.

- *Dễ dàng phối hợp với phụ huynh, cộng đồng trong quá trình giáo dục trẻ tìm hiểu văn hóa địa phương thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp:* Tìm hiểu văn hóa địa phương bằng hình thức thông qua trải nghiệm có thể tổ chức theo những quy mô khác nhau, tại nhiều nơi khác nhau và với nhiều hình thức khác nhau, phù hợp với nhu cầu sinh hoạt hàng ngày của trẻ, không bị bó hẹp trong khuôn viên lớp học, nhà trường mà có thể tổ chức ở ngoài lớp học, ngoài trường, ở nhà và tại những nơi công cộng như Khu di tích lịch sử Nguyễn Sinh Sắc, Miếu thờ Ông Bà Đồ Công Túng,... Đây cũng là điều kiện hết sức quan trọng giúp nhà giáo dục phát huy nội lực (tinh thần, thể chất, trí lực) và phối hợp chặt chẽ với gia đình trẻ, cộng đồng xã hội trong quá trình triển khai hoạt động giáo dục trẻ, tạo ra một lực tổng hợp tác động lên trẻ, hình thành và phát triển thái độ ứng xử giữa trẻ với truyền thống văn hóa địa phương Đồng Tháp.

- *Tạo điều kiện giúp nhà giáo dục sử dụng nhiều phương pháp dạy học tích cực và phối hợp đa dạng các hình thức giáo dục trong quá trình tổ chức HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương:* Giáo dục thông qua trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương tạo điều kiện cho các nhà trường mầm non dễ dàng áp dụng các biện pháp giáo dục tích cực và kết hợp với nhiều loại hình giáo dục khác nhau tùy theo điều kiện thực tiễn của thành phố Cao Lãnh, đặc điểm tâm lý và đặc

điểm phát triển của trẻ. Khi tổ chức hoạt động giáo dục văn hóa địa phương cho trẻ thông qua HĐTN sẽ tạo điều kiện giúp trẻ trở thành một chủ thể chủ động, tích cực, độc lập và thỏa sức sáng tạo; Trẻ được tự do lựa chọn nội dung và HĐTN, được trao đổi thảo luận cùng các bạn trong nhóm. Tùy theo mức độ khó khăn của HĐTN, trẻ có thể tự làm nhiệm vụ hoặc tham gia cùng các bạn hoặc nhờ người lớn giúp đỡ. Quan trọng, thông qua HĐTN này, trẻ được thỏa sức trải nghiệm bằng tất cả các giác quan, được tư duy, thảo luận, phân tích để giải quyết vấn đề. Giáo viên đóng vai trò là người hướng dẫn, tạo điều kiện, giúp đỡ trẻ khi cần thiết.

- Góp phần tạo ra không gian học tập mới mẻ và thú vị, giúp trẻ hiểu sâu sắc hơn về nét đẹp văn hóa địa phương thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp: Ngoài việc dạy kiến thức, giáo viên cũng hướng dẫn trẻ tìm hiểu không gian lễ hội và tham gia các trò chơi dân gian của thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp. Bên cạnh đó, trẻ cũng hiểu biết về các làng nghề thủ công ở địa phương mình như làng đan mê bò ở xã Mỹ Trà, làng đan ghé mây ở xã Hòa An,... Từ đó, biết quý trọng các sản vật do cha, ông mình đã tạo ra, trẻ có thêm kiến thức về đặc sản đặc trưng của địa phương thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, các làng nghề truyền thống, các khu di tích lịch sử. Điều này sẽ góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc từ thế hệ này qua thế hệ khác.

3.3. Định hướng thiết kế hoạt động trải nghiệm tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non tại thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

Nhiều năm liền, tỉnh Đồng Tháp đã xác định văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội. Từ nhiệm kỳ 2010-2015, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh ban hành Chương trình hành động về thực hiện Nghị quyết số 33-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương khóa XI về “Xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước”. Từ đó, các cấp ủy, chính quyền, đoàn thể chính trị - xã hội cùng địa phương triển khai thực hiện hiệu quả, gắn với xây dựng văn hóa, con người Đồng Tháp phát triển với những đặc điểm riêng biệt. Đồng Tháp cũng quan tâm bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa dân gian địa phương thông qua việc phát huy các Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia: Nghề dệt chiếu xã Định An (xã Định Yên,

huyện Lấp Vò); nghề chèo xuồng, ghe (xã Long Hậu, huyện Lai Vung) và hò Đồng Tháp hay nghệ thuật đờn ca tài tử Nam bộ. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch (VH,TT&DL) thường xuyên tuyên truyền, giới thiệu, quảng bá di sản văn hóa phi vật thể đến công chúng tại Thư viện, Bảo tàng tỉnh, các điểm di tích lịch sử - văn hóa và các sự kiện văn hóa với nhiều hình thức phong phú. Thường xuyên tổ chức các chương trình tọa đàm, hội thảo, triển lãm, giới thiệu tư liệu, hiện vật các nghề, làng nghề truyền thống như: sự kiện Tuần lễ Văn hóa Du lịch Đồng Tháp, Những ngày văn hóa thành phố Cao Lãnh - thành phố Hội An (tỉnh Quảng Nam). Góp phần bảo vệ, phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể Quốc gia hò Đồng Tháp, tỉnh đã sưu tầm, nghiên cứu, phục dựng điệu hò Đồng Tháp; tổ chức lớp tập huấn tại 12/12 huyện, thành phố trong tỉnh, góp phần đem lại sức sống mới cho điệu hò Đồng Tháp.

Ngày 31/12/2021, Ban Chấp hành Đảng bộ Tỉnh Đồng Tháp đã ban hành Nghị quyết Số 06-NQ/TU về xây dựng văn hóa và con người Đồng Tháp nghĩa tình, năng động, sáng tạo. Từ định hướng trên, các đơn vị trong tỉnh đã tập trung giáo dục đạo đức, nhân cách, năng lực nghề nghiệp và các giá trị cốt lõi, chú trọng giáo dục lòng yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, văn hóa và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội đối với các tầng lớp nhân dân, nhất là giới trẻ; gìn giữ và phát huy truyền thống văn hóa dân tộc tốt đẹp của con người Đồng Tháp.

Ngày 16/8/2023, Sở Giáo dục và Đào tạo Đồng Tháp đã ban hành Hướng dẫn số 95/HD-SGDĐT về việc hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ GDMN tỉnh Đồng Tháp năm học 2023-2024, trong đó nhấn mạnh nhiệm vụ chung của cấp học là đẩy mạnh phát triển Chương trình GDMN phù hợp với điều kiện của địa phương, của cơ sở GDMN, khả năng và nhu cầu của trẻ. Tiếp tục thực hiện các Chuyên đề, Chương trình đề đổi mới, nâng cao chất lượng nuôi dưỡng - chăm sóc - giáo dục, bảo đảm an toàn tuyệt đối cho trẻ em.

Trong thời gian qua, các trường mầm non trên địa bàn thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp đã triển khai nhiều hình thức cho trẻ tham gia các HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương đa dạng, phong phú trong và ngoài lớp học như tái hiện Phiên chợ quê trong sân trường mầm non, tổ chức cho trẻ tham quan, viếng và dâng hương tại Mộ Cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc,...

Từ những nghiên cứu lí luận và thực tiễn GDMN tại thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, để thiết kế HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non, chúng tôi đề xuất một số định hướng để giáo viên có thể tham khảo và vận dụng linh hoạt vào điều kiện thực tiễn của nhóm/lớp mình phụ trách như sau:

Thứ nhất: Nhà trường mầm non, đặc biệt là giáo viên mầm non cần mạnh dạn, chủ động xây dựng kế hoạch năm, kế hoạch tháng, kế hoạch chủ đề thể hiện rõ các mảng nội dung giáo dục gắn liền với văn hóa địa phương của tỉnh Đồng Tháp. Tăng cường hình thức dạy học theo dự án học tập, sự kiện xã hội tại địa phương.

Thứ hai: Để tạo được môi trường giáo dục trải nghiệm cho trẻ tìm hiểu văn hóa địa phương thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, giáo viên cần có những hiểu biết sâu sắc về văn hóa của địa phương nơi trường mầm non đang đóng vì đây chính là nền tảng ảnh hưởng đến việc lựa chọn chủ đề, nội dung, phương pháp, hình thức trải nghiệm hay những kỳ vọng của mình đối với trẻ. Ngược lại, giáo viên cũng cần hiểu là văn hóa gia đình trẻ và văn hóa gia đình có liên quan đến những hành động và sự phát triển của trẻ. Chỉ khi hiểu rõ điều đó và áp dụng văn hóa địa phương của trẻ vào giảng dạy, giáo viên mới có thể đảm bảo rằng tất cả mọi trẻ đều có cơ hội bình đẳng và phát triển tối đa khả năng của mình

Thứ ba: Thành lập tổ hợp tác giữa phụ huynh trẻ và giáo viên nhà trường để cùng nhau tìm kiếm nguồn tư liệu văn hóa địa phương tỉnh Đồng Tháp, nhằm lưu giữ và sử dụng trong các buổi HĐTN của trẻ. Các tư liệu văn hóa về tỉnh Đồng Tháp có thể là các trò chơi dân gian, câu chuyện cổ tích, đồ vật hay tác phẩm nghệ thuật mang bản sắc văn hóa địa phương, sản phẩm của các làng nghề truyền thống, hình chụp gia đình khi trẻ đi tham quan di tích lịch sử văn hóa tại địa phương,... Hoạt động của các nhóm phụ huynh - giáo viên này không chỉ dừng lại ở các buổi họp phụ huynh, mà còn là nơi phụ huynh và giáo viên có thể trao đổi, chia sẻ, thảo luận và thống nhất nội dung cho trẻ trải nghiệm, cùng nhau phối hợp tổ chức các HĐTN cho trẻ tại các địa bàn có làng nghề/khu di tích/lễ hội địa phương.

Thứ tư: Thảo luận cùng trẻ về các vấn đề và các hoạt động xung quanh cuộc sống hàng ngày của trẻ, như: ẩm thực Cao Lãnh, các công cụ lao động,

tâm quan trọng của các trang phục và nhạc cụ truyền thống của người dân Đồng Tháp trong những dịp nhất định (Lễ Giỗ Ông Bà Đỗ Công Tường, Lễ Giỗ Cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc,...), các điệu múa, điệu hò (Hò Đồng Tháp),... Thông qua các hoạt động này, trẻ sẽ có thể phát triển được vốn từ vựng Tiếng Việt một cách tự nhiên và khắc sâu hơn về văn hóa địa phương mình.

Thứ năm: Giáo viên có thể tự thiết kế Góc văn hóa địa phương Đồng Tháp cho trẻ tham gia hoạt động khám phá, trải nghiệm. Trong góc chơi này sẽ chứa đựng các hình ảnh, mô hình, dụng cụ, sản phẩm của làng nghề, lễ hội, khu di tích,.. Trẻ sẽ thực sự được vui chơi và khám phá, tham gia các hoạt động tạo ra sản phẩm, bộ sưu tập hình ảnh về văn hóa địa phương.

Cuối cùng, nhà trường có thể tổ chức và duy trì các buổi sinh hoạt chuyên môn định kỳ nhằm tạo ra không gian cởi mở cho giáo viên học tập lẫn nhau, chia sẻ kiến thức và thực hành về việc mang văn hóa địa phương vào trong môi trường lớp học, điều chỉnh nội dung một chủ đề hoặc một bài học cụ thể theo hướng phù hợp với văn hóa địa phương.

4. Kết luận

Để thiết kế được các HĐTN nhằm giúp trẻ mẫu giáo tìm hiểu văn hóa địa phương, trước hết giáo viên mầm non cũng đã chủ động thâm nhập vào đời sống văn hoá truyền thống địa phương để tìm kiếm trong đó những sản phẩm có tiềm năng chuyển hoá thành học liệu hỗ trợ cho quá trình tổ chức các hoạt động nuôi dưỡng, chăm sóc và giáo dục trẻ. Ở một vài trường mầm non, những hình ảnh gợi nhớ về những hoạt động thường ngày, phong tục tập quán, di tích lịch sử... của người dân địa phương đã trở thành một chi tiết trong bức tranh trang trí tổng thể của trường mầm non. Thiết kế HĐTN tìm hiểu văn hóa địa phương đối với trẻ mầm non nói chung và trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi nói riêng là một cách gắn kết tri thức, kỹ năng với thực tế đời sống đa dạng, phong phú mà trẻ em đã và sẽ trải qua trong cuộc sống hàng ngày. HĐTN không những giúp hình thành kiến thức mới mà quan trọng hơn là giúp trẻ có niềm đam mê tìm tòi, ham thích khám phá và học cách lĩnh hội những kiến thức mới, cách hình thành kỹ năng mới. Việc tìm hiểu văn hóa thông qua vừa học vừa chơi ở trường mầm non sẽ giúp trẻ dễ tập trung hơn khi tiếp nhận một thông tin mới nào đó. Trẻ sẽ thích thú hơn trong

việc trải nghiệm tìm hiểu văn hóa nơi mình sinh sống hơn là chỉ được nghe lý thuyết hình ảnh mà không được trực tiếp đến tận nơi quan sát. Giáo dục trẻ qua HĐTN chính là giáo dục dựa trên kinh nghiệm của bản thân trẻ, nội dung giáo dục gắn liền với văn hóa địa phương nơi trẻ đang sinh sống sẽ giúp trẻ gắn kết giữa kinh nghiệm sẵn có với kinh nghiệm mới, từ đó đối chiếu, so sánh với những kiến thức văn hóa xã hội mới được hình thành, góp phần củng cố và khắc sâu hiểu biết của trẻ về văn hóa địa phương và hình thành tình yêu quê hương, đất nước qua những nét văn hóa địa phương.

Lời cảm ơn: Nghiên cứu khoa học được hỗ trợ bởi Trường Đại học Đồng Tháp, mã số đề tài SPD2023.02.30.

Tài liệu tham khảo

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI. (2014). *Nghị quyết số 33-NQ/TW, ngày 9/6/2014, Hội nghị lần thứ 9 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI) về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước.*
- Ban Chấp hành Đảng bộ Tỉnh khóa XI. (2021). *Nghị quyết số 06-NQ/TU của Ban Chấp hành Đảng bộ Tỉnh khóa XI về xây dựng văn hoá và con người Đồng Tháp nghĩa tình, năng động, sáng tạo.*
- Hoàng, P. (2021). *Từ điển tiếng Việt.* NXB Hồng Đức.
- Huỳnh, K. V. (2018). *Hoạt động trải nghiệm trong giáo dục cho trẻ mầm non.* Công thông tin điện tử Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Đồng Tháp. Truy cập từ <https://dongthap.edu.vn/cau-chuyen-giao-duc/hoat-dong-trai-nghiem-trong-giao-duc-cho-tre-mam-non.html>.
- Nguyễn, T. D. & cs. (2022). Biện pháp giáo dục văn hóa địa phương cho trẻ mầm non. *Chuyên san Khoa học giáo dục Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế, số 2(62)*, 174-182.
- Thành Nhơn. (2023). Xây dựng văn hóa, con người Đồng Tháp “nghĩa tình, năng động, sáng tạo. Công thông tin điện tử Đồng Tháp. Truy cập từ https://dongthap.gov.vn/chi-tiet-bai-viet/-/asset_publisher/1mOzUrGkrdAE/content/id/14234954.
- UNESCO. (2009). Khung Thống kê Văn hóa 2009 (FCS). *Viện Thống kê UNESCO.* Truy cập từ <https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/unesco-framework-for-cultural-statistics-2009-vi.pdf>.